

EDITORIAL

Batukan ang anti-kabus ug anti-demokratikong Luzon lockdown ni Duterte

Anti-kabus ug anti-demokratiko ang gip ni Duterte nga "Luzon Lockdown," isip solusyon sa pagkaylap sa Coronavirus Disease 2019 (Covid-19). Miresulta kini sa malukpanon nga kaguliyang, ug grabe nga pag-antus ug perwisyo sa mga mamumuo ug ordinaryong katawhan. Labaw nga gisugnuran ni Duterte ang kasuko sa katawhan sa paghugot ug pag-pamig-ot ilalum sa *lockdown*.

Kapin 40,000 ka pulis ug sundalo ang gideploy sulod ug palibot sa National Capital Region (NCR) aron ipatuman ang *lockdown*. Kini aron presuhon ang mga tawo sa kaugalingon nilang mga balay ug ipailalum sa kontrol sa militar ug pulis ang transportasyon ug tanang aspeto sa tibuok katilingbanong kinabuhi. Gimuntar ang mga tsekpoyn aron hadlukon ang mga tawo ug pugngan silang mobyahe para makakwarta o makatungha sa ilang mga trabaho.

Tungod sa *lockdown*, barado ang komersyo ug lokal nga produksyon. Minilyon ang walay kita ug limitado ang suplay sa mga pamatigayon.

Hulang moresulta sa malukpanong kawad-on ug kagutom ang *lockdown* ni Duterte. Haw-ang ang saad ni Duterte nga pakaunon niya ug hatagan og kwarta ang mga mawad-an og kita. Kulang kaayo ang pondo nga ihatag kuno sa mga mamumuo. Mismong ang mga upisyal

"Batukan..., " sundi sa panid 2

FMO sa ST, gipakyas sa BHB

NAGLUNSDAD OG SUNUD-SUNOD nga aksyong militar ang Bagong Hukbong Bayan batok sa mga tropa sa Armed Forces of the Philippines nga nagpahigayon og nakapokus nga operasyong militar (*focused military operation* o FMO) sa Southern Tagalog niining milabayng semana.

Niadtung Marso 15, gi-hampak sa usa ka yunit sa BHB ang nag-operasyong mga tropa sa 18th Special Forces Company (SFC) sa Barangay Iraan, Rizal, Palawan. Sa tulo ka minutong panagsangka, lima ka sundalo ang napatay ug daghan ang natahong samaron. Tubag ang maong opensiba sa pipila ka adlaw na nga pagsabwag og teror sa 40 ka tropa sa

"FMO..., " sundi sa panid 3

"Batukan...", gikan sa panid 1

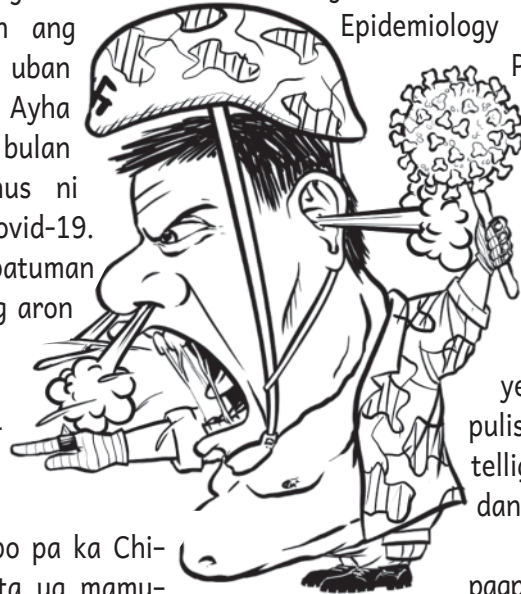
sa mga lokal nga gubyrno na ang nagkanayon nga wala silay katakus nga manghatag og ayudang pagkaon lapas sa pila ka adlaw alang sa mga nawad-an og kita tungod sa *lockdown* ni Duterte.

Atubangan sa pagkaylap sa Covid-19, dapat unta nga ipatuman ang mga lakang aron palig-onon ang imprastruktura alang sa pag-atiman sa pangpublikong panglawas. Balaod militar sa dagway sa *lockdown* sa AFP ug PNP na hinuon ang gipahamtang ni Duterte sa NCR ug sa tibuok Luzon. Ginasumpo sa *lockdown* ni Duterte ang batakang mga katungod-sibil, lakip ang katungod sa pagbyahe ug katungod sa panagtapuk-tapok. Dili pwede nga mogawas sa balay kung walay *pass* o oras na sa *curfew*. Ang dili mosunod ginahulgang arestuhon ug presuhon.

Mga upisyal militar, dili mga duktor o nars, ang anaa sa unahan sa solusyon ni Duterte. Kaylap nga mga tsekpoynt ang gimuntar, imbis nga mga pasilidad medikal sama sa gikinahanglang mga *testing center*

sa matag barangay. Todo ang pagbubu sa gastos alang sa mga sakyanan ug uban pang kahimanan sa mga sundalo ug pulis, samtang kulang kaayo ang mga pasilidad ug kahimanan sa mga pangpublikong ospital ug sa mga mamumuong panglawas aron modawat, moeksamen ug motambal sa mga pasyenteng posibleng natakdan sa Covid-19.

Ang pagpahamtang og *lockdown* pamatuod sa kawalay pagpangandam sa rehimeng Duterte nga atubangan ang Covid-19 o uban pang epidemya. Ayha niini, duha ka bulan nga gipakaminus ni Duterte ang Covid-19. Wala niya gipatuman ang mga lakang aron pugngan nga mokaylap sa nasud ang maong sakit. Gani, napuluan ka libo pa ka Chinese nga turista ug mamu-

muo sa POGO ang gitugutan niya nga mosulod sa nasud niadtong bulan sa Enero hangtud Pebrero. Bisan og kaylap na kaayo sa China ang Covid-19, ug ginapatuman na sa daghang nasud ang pagsira sa ilang mga utlanan sa China.

Ginatabunan sa pasistang *lockdown* ni Duterte kung paunsa niyang gikibyanan og P16.6 bilyon ang badyet sa Department of Health. Gitunga ang badyet (gikan P262.9 milyon niadtong 2019 ngadto sa P115.5 milyon) alang sa Epidemiology and Surveillance Program o programa para sa pag-atubang ug pagkontrol sa makatagod nga sakit sama sa Covid-19, aron madugangan ang badyet sa militar ug pulis, ug alang sa "intelligence" nga tinubdan sa korapsyon.

Tungod kay walay pagpangandam ug walay pagpakabana sa kaayuhan ug panginabuhian sa masang kabus, ginapatuman ang *lockdown* ni Duterte sa pugos nga pamaagi, gamit ang pwersa sa militar ug pulis. Wala ginapaminaw ni Duterte ang mulo sa minilyong katawhan nga kinahanglang mobyahe aron makatrabaho, mangita og trabaho o uban pang panginabuhian, moadto sa ilang kinahanglang adtoan, ug uban pa. Salamin kini sa sigpit nga utok-militar ni Duterte. Alang kaniya, mapahilum ang tanan pinaagi sa mga armadong sundalo ug pulis.

Kaylap karon ang pag-alburuto sa masang kabus sa paantus nga *lockdown* ni Duterte. Bisan og ginapagawas nga ang *lockdown* maoy pangkontra sa Covid-19, tinaw sa katawhang Pilipino nga mas dakung paantus ang hatud niini kanila. Ang pamatuod nga dili seryosong ginaatubang ni Duterte ang hulga sa Covid-19 mao ang kawad-on sa mga

"Batukan...", sundi sa panid 3

ANG Bayan

Bolyum LI Ihap 6 | Marso 21, 2020

Ang *Ang Bayan* ginapagawas sa pinulongang Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray ug Ingles. Nagadawat ang *Ang Bayan* og mga kontribusyon sa porma sa mga artikulo ug balita. Ginaawhag usab ang mga tigbasa nga magpadangat og mga puna ug rekomendasyon sa pagpalambo sa atong mantalaan.

 [instagram.com/prwcnewsroom](https://www.instagram.com/prwcnewsroom)

 @prwc_info

 cppinformationbureau@gmail.com

Unod

Editorial: Batukan ang anti-kabus ug anti-demokratikong Luzon <i>lockdown</i> ni Duterte	1
FMO sa ST, gipakyas sa BHB	1
Kompensasyon sa Nexperia,	5
Perwisiyong bunga sa <i>lockdown</i>	4
Solusyong medikal, dili militar	5
Protesta sa TUP kontra pagpamig-ot	7
Mawad-ag trabaho tungod sa Covid-19	5
BHB, miresponde sa Covid-19	6
Hinungdan sa bag-ong mga pandemya	7
Julius Giron ug 2 pa, gipatay	7
Pangkalibutang adlaw sa kababayan-an	7
<i>Glyphosate</i> sa maisan sa Capiz	8
Gugma sa inahang manggugubat	9

Ang *Ang Bayan* ginamantala duha ka hugna matag bulan sa Komite Sentral sa Partido Komunista ng Pilipinas

"batukan...", gikan sa panid 2

lakang aron padaghanon ang mga pasilidad panglawas.

Kinahanglang mobarug ang katawhang Pilipino nga tapuson ang anti-kabus ug anti-demokratikong *lockdown* ni Duterte sa NCR, Luzon ug sa uban pang bahin sa nasud. Sama sa gipakitang kasinatian sa daghang nasud, mamahimong atubangon ang hulga sa Covid-19 nga walay pagpangyatak sa batakang mga katungod sa katawhan nga gawasnong mobyahe, manginabuhi o magtapuk-tapok. Mga duktor, nars ug mga mamumuong panglawas, dili mga sundalo ug pulis, ang dapat nga anaa sa unahan sa mga paningkamot.

Angayan lang nga iduso sa katawhang Pilipino ang hinanali nga ibalhin sa panglawas ang hilabihan ka dakung badyet nga ginawaldas sa pagpalit og mga helikopter, eroplanong panggyera, bomba, ug uban pang kahimanang panggyera, ingonman ang badyet nga gigahin alang kuno sa "intelligence" ug pangbayadutang. Kinahanglang hinanali nga armas ang mga pangpublikong ospital ug uban pang pasilidad sa pag-atubang sa Covid-19, ingonman ang mga makinaryang panglawas sa barangay aron mapatuman ang *mass testing* o dinaghang pag-eksamen. Kinahanglang siguruhon ang

libreng distribusyon sa mga *face mask*, alkohol ug mga kahimanang pangsanitasyon. Kinahanglang siguruhon nga adunay akses sa kuryente ug limpyo nga tubig, ilabina ang mga kabus nga komunidad. Kinahanglang siguruhon ang serbisyong sanitasyon ug pagkulekta og basura, ug dekontaminasyon sa mga pangpublikong lugar. Kinahanglang dugangan og badyet ang mga unibersidad o mga ahensya nga nagapahigayon og siyentipikong panukiduki alang sa pagsuta sa mga pamaagi para sa pag-eksamen o *testing* ug paghimo og mga tambal sa Covid-19, ug aron suportahan ang lokal nga produksyon niini. Kinahanglang iduso sa mga mamumuo ang ayuda alang sa katalagman ug libreng distribusyon sa pagkaon. Kinahanglang iduso ang katungod sa pagtigum, bisan pa og kinahanglang ipatuman ang angayang pag-amping para molikay sa pagkaylap sa sakit, aron ipadayag ang kolektibong mulo sa katawhan. Kadungan niini, kinahanglang organisadong molihok ang katawhan aron ipatuman ang gikinahanglang mga lakang para likayan ang pagkaylap sa Covid-19. Tukuron ang mga komite sa panglawas ug hiniusang ipatuman ang mga lakang alang sa sanitasyon o pagpanghinlo sa palibot, personal nga kalimpyo, paghatag og tabang sa mga mamumuong panglawas ug uban pa.

Kadungan niini, kinahanglang padayon nga manglimbasog aron panalipdan ang mga demokratikong katungod ug kaayuhan sa katawhan panahon sa *lockdown*.

Sa mga rebolusyonaryong teritoryo, kinahanglang palihukon ang mga organisasyong masa ug ang mga komite sa panglawas sa mga organo sa pulitikanhong gahum, aron ipahigayon ang kampanyang impormasyon lambigit sa Covid-19, ug ipatuman ang mga lakang aron pugnan ang pagkaylap niini sa ilang lugar. Hatagan og espesyal nga pagtagad ang pag-atiman sa mga katigulangan nga maoy pinakabulnurable sa Covid-19. Ipakaylap ang kahibalo sa mga *herbal* nga mamahimong gamiton sa pagkontra sa mga sintomas sa Covid-19.

Kinahanglang hugot nga makigtinabangay ang mga yunit sa BHB sa mga komite sa panglawas sa mga baryo. Kinahanglang palihukon ang mga Pulang manggugubat para motabang sa pagpalambo sa kahibalo sa mga tawo mahitungod sa sakit ug kung unsa ang angayang kolektibong himuon sa katawhan aron atubangon kini. Kinahanglang padayon nga panalipdan sa BHB ang katawhan, ilabina atubangan sa hulga nga gamiton ang Covid-19 aron magpahamtang sa pasistang pagharing militar, hadlukon ang katawhan ug sumpuon ang ilang mga katungod. Sa panahon sa krisis panglawas, ang hiniusang paglihok sa katawhan ang yawe, dili ang pagpailalum sa nasud sa pasistang *lockdown* ni Duterte. AB

"FMO...", gikan sa panid 1

18th SFC sa lugar.

Sa misunod nga adlaw, naglunsad usab og operasyong haras ang usa ka yunit sa BHB-Quezon batok sa mga pwersa sa 85th IB nga naga-suhid sa Barangay San Vicente Kanluran, Catanauan. Duha ang kumpirmadong patay ug dili maihap ang samaron sa mga sundalo. AB

Kompensasyon sa Nexperia, nagmalampuson

MADAWAT SA MGA mamumuo sa Nexperia Philippines, Inc. ang ilang suhol para sa Marso 17-30 luyo sa pagkahunong sa trabaho tungod sa gipahamtang nga *lockdown* sa rehimen. Human kini nga giduso sa ilang unyon ang kompensasyon.

Ginaasdang sa unyon sa kasamtangan ang paghatag sa ilang suhol hangtud Abril 12 nga langkob sa *lockdown*. Magsumite usab kini og petyon sa Department of Labor and Employment nga maghatag ang kumpanya og ₱5,000 ayuda kada mamumuo.

Matud sa Philippine Economic Zone Authority, mokabat na sa 703 ka empresa sa Luzon ang temporaryong suspendido ang operasyon tungod sa *lockdown*. Apektado niini ang 86,549 ka mamumuo, sa Cavite pa lang. AB

Perwisyong bunga sa Luzon lockdown sa masang kabus

Gipas-an sa mga mamumuo ug semiproletaryo ang kabug-at nga perwisyong gibunga sa usa ka bulan nga *lockdown* nga gipahamtang ni Rodrigo Duterte sa tibuok Luzon niadtong Marso 17. Gibawal ni Duterte ang tanang moda sa pangpublikong transportasyon ug giobligang ang mga mamumuo nga "magpabilin sa balay," usa ka lakang nga mipugong kanila nga magtrabaho nga walay igong kompensasyon.

Una nga naigo sa maong restriksyon ang mga drayber ug opereytor, sunod ang mga mamumuo nga mayorya nagsalig sa pangpublikong transportasyon. Sa hinanali, apektado niini ang gibanabang tulo ka milyong mamumuo nga nagtrabaho sa Metro Manila pero nagauli sa kasikbit niining mga prubinsya.

Pinakaapektado ang mga mamumuong panglawas nga obligadong motungha pero walay masakyan ngadto sa mga ospital ug klinika. Naglisud usab nga makaadto sa merkado ang mga residente aron mopalit sa mga batakang panginahanglan. Giangkong mismo sa mga upisyal sa lokal nga gubyrno nga dili sarang ang ilang mga rekursong ug sakyanan para tubagon ang panginahanglan sa mga residente sa ilang tagsa-tagsa ka mga lungsod, ilabina kadtong adunay mga espesyal nga kunsiderasyon sama sa mga tigulang ug nanginahanglan og pagtagad-medikal.

Tungod sa maong kakulangan, daghan sa mga mamumuo ang nawad-an og kita ug gikabalak-ang matangtang sa ilang mga trabaho. Daghang mamumuo na ang mireklamo nga wala nay makaon ang ilang mga pamilya, ilabina na mayorya kanila nagasalig lang sa grabe ka gamay nga inadlawan.

Pangtapal nga mga lakang

Aron ipalurang ang kasuko sa katawhan, nagpakana ang rehimen

sa pangtapal nga mga lakang sama sa paghatag og grabe ka gamay nga ayuda, ug paghimo sa limitado ug temporaryong mga trabaho.

Gipanghinambog sa rehimen ang programa niining Covid-19 Adjustment Measures Program (CAMP) nga maggahin kuno og ₱1.3 bilyong ayudang pinansyal para sa mga mamumuong regular nga dili makatrabaho bunga sa *lockdown*. Maghatag kuno kini og ₱5,000 kada mamumuo alang sa usa ka bulan (o ₱161 matag adlaw) isip kompensasyon.

Grabe ka gamay ug dili paigo ang maong kantidad para buhion ang apektadong mga pamilya sa Luzon. Kung tungaon ang maong kinatibuk-ang badyet sa kantidad sa binulan nga ayuda, masuta nga 260,000 lamang ka mamumuo, sa maksimum, ang mamahimong makadawat sa ayuda. Wwala pa mi-kabat sa usa ka porsyento sa 26 ka milyong mamumuo sa Luzon ang ihap sa mga makadawat, o wala pa sa lima ka porsyento sa 5.8 ka milyong mamumuo sa National Capital Region (NCR).

Kulang na gani ang gakahawat, kulang pa ang ayuda sa kada mamumuo og 73% sa gibanabanang ₱597 kada adlaw nga gikinahanglang badyet sa usa ka pamilya alang sa igo ug sustansyadong pagkaon. Ang maong banabana nakasubay sa sukaranang gitakda mismo sa reaksyunaryong estado niadtong Mayo 2019. Sigurado nga mas taas pa kini karon tungod sa implasyon.

Naggahin usab ang rehimen og ₱180 milyon alang sa programa niining Tulong Pangkabuhayan sa Displaced/Underprivileged Workers

(TUPAD) nga maghatag kuno og temporaryong trabaho sa mga semiproletaryado isip mga mamumuong panglawas. Kulang kaayo ang maong badyet. Sa NCR pa lang, minilyon na ang walay pormal nga panginahanglan. Igo lamang ang maong badyet para maka-empleyo sa dili motaas sa 16,000.

Plano usab sa rehimen nga magngutang og gatusan ka milyong piso gikan sa mga langyawng institusyong pangpinansya aron dugangan ang nagkadakung gastos niini sa pagpugong sa pagkaylap sa Covid-19 sa nasud. Niadtong Marso 13, giaprubahan na sa Asian Development Bank ang aplikasyon sa rehimen alang sa \$3 milyong utang (₱150 milyon sa bayluay nga \$1=₱50). Nagsumite usab og aplikasyon ang rehimen aron makakuha sa \$12-bilyong pondo nga igahin sa World Bank isip pautang alang sa kabus nga nasud nga nakasinati sa pandemya. Notoryus ang maong duha ka institusyon sa pagsakmit sa mga katalagman aron maghakop og tubo pinaagi sa pagpatong og interes sa mga pautang.

Artipisyal nga "kakulangan"

Ang *lockdown*, nga sa esensya usa ka malukpanong sosyo-ekonomikang blokeyo, paspas nga nagmugna og artipisyal nga "shortage" (o kakulang sa suplay) nga labaw pang mipasaka sa presyo sa mga nag-unang palaliton.

Nabati kini sa Metro Manila tungod sa pagka-ipit sa mga tsek-poynt ug limitadong lihok sa mga trak nga nagadala sa batakang mga produktong pagkaon, sama sa utan, gikan sa mga prubinsya. Luyo kini sa deklarasyon ni Duterte nga dili langkob sa *lockdown* ang mga mag-uuma ug mga drayber nga nagadala sa ilang mga produkto ngadto sa mga sentrong urban. Nagresulta kini sa pagdoble sa presyo sa gulay sa mga merkado sa NCR. AB

Panawagan sa katawhan: Solusyong medikal, dili militar

Taliwala sa kaguliyang ug kalisud nga gibunga sa *lockdown* ni Duterte, tinaw nga gihikyad sa nasudnon-demokratikong mga organisasyon ang hinanali nga panginahanglan sa katawhan aron atubangon ang hulga sa epidemya sa Covid-19. Ang listahan sa mga gikinahanglang lakang pagbatikos usab sa militaristang solusyon ni Duterte sa krisis ug pag-asdang sa kaayuhan sa katawhan.

Hinanali nilang panawagan ang pagpatuman sa malukpanon ug libreng pag-eksamen sa adunay mga sakit, pagpanghatag og mga paketeng pangsantasyon, pagseguro sa igong suplay sa limpyo nga tubig ug uban pa. Gilakip usab nila ang malukpanong kampanyang impormasyon mahitungod sa Covid-19 sa tibuok nasud.

Kinahanglang maglunsad og makanunayon ug malukpanong pagpanghinlo sa mga komunidad ilabina sa mga kabus nga komunidad. Giduso nila ang regular nga paghatag sa libreng pagkaon, bitamina ug uban pang mga tambal.

Kinahanglang ibawal ang mga demolisyon ug pagpalayas sa mga kabus, matud sa Kalipunan ng Damayang Mahihirap (Kadamay). Gibatikos

sa grupo ang gipahigayong demolisyon sa Pasay City niadtong Marso 12, adlaw nga gideklara ang *lockdown* sa National Capital Region. Gibanabanang 300 ka pamilya ang nawad-an og balay sa New Era Compound sa Barangay 137, Zone 15, Protacio bunga sa demolisyon.

Sa han-ay sa mga mamumuo ug empleyado sa guberno, dapat siguruhon ang paghatag sa tibuok nga suhol ug mga benepisyo. Kinahanglang mahimong magmabinantayon sa malukpanong pagpanangtang, ilabina ang grabe ka daghang kontraktwal nga mamumuo sa guberno, sa takuban sa krisis panglawas. Mahinungdanon usab nga mahatagan sila og igong kompensasyon panahon sa *lockdown*. Ingonman, kinahanglang malatag ang tinaw nga plano ug pagdumala

sa mga migranteng Pilipino.

Matud sa Alliance of Health Workers, dapat siguruhon ang gamit-proteksyon sa mga duktor, nars ug mamumuong panglawas nga anaa sa atubangan sa pagresolba sa Covid-19. Dapat silang hatagan og haum nga *hazard pay*.

Gipagawas sa mga organisasyon ang mga demanda atubangan sa dugay ug inutil nga tubag sa rehimen sa krisis panglawas. Gipakita nila nga adunay pipila ka pamaagi sa pag-atubang sa krisis nga husto ug adunay pagpakabana. Napamatud-an na kuni sa kasinatian sa ubang nasud nga wala mipahamtang sa pasistang mga *lockdown*, ug mituman sa mga lakang nga gisugyot sa ilang mga mamumuo sa panglawas ug mga internasyunal nga ahensyang panglawas. Pananglitan niini ang South Korea ug Vietnam nga parehong nagpahigayon og malukpanong pag-eksamen sa mga pasyente, naghatag og komprehensibong suporta ug ayuda sa ilang katawhan, ug nagseguro sa libreng mga serbisyo medikal sa tanan. Sa maong mga nasud, gitukod ang mga tim sa eksperto sa paglawas aron magdumala sa giatubang nga krisis. AB

Protesta sa TUP batok sa pagpamig-ot

TULO KA GATUS nga estuyante sa Technological University of the Philippines nga nakasuot og itom nga sinina ang misalmot sa protesta niadtong Marso 4 batok sa mapanumpu-ong palisiya sa unibersidad. Gipangunahan sa TUP University Student Government ang kalihukan.

Gibatikos sa mga estudyante ang pagpamig-ot sa mga organisasyon ug aktibidad sa mga estudyante. Gireklamo usab nila ang kakulangan o dili pagpagamit sa mga pasilidad sa kampus, dili patas nga distribusyon sa mga gamit, ug ang pagkansela sa nabayaran na nga *field trip*. AB

Minilyong mamumuo, mawad-an og trabaho tungod sa Covid-19

GIBANABANA NGA 25 ka milyong mamumuo sa tibuok kalibutan ang mawad-an og trabaho karong tuiga sa pinakagrabe nga senaryo tungod sa Covid-19. Subay kuni sa pagtuon sa International Labor Organization (ILO) kalabot sa krisis nga ginaatubang sa ekonomiya sa mga nasud bu-nga sa pandemya.

Gikumpara sa ILO ang kasamtangang krisis sa panglawas sa pangkalibutanong krisis sa pinansya niadtong 2008-2009 nga nagresulta sa 22 milyong nawad-an og trabaho. Gibanabana usab nga labaw pang modaku ang ihap sa *underemployed* (o kulang sa trabaho). Ang pandemyang Covid-19 dili na lang usa ka pangkalibutanong krisis sa panglawas, kundili usa na usab ka nag-unang krisis sa ekonomiya ug pamuo.

Mikabat usab sa \$3.4 trilyon ang gibanabanang mawala nga kita sa mga mamumuo sa pagtapos sa tuig tungod sa pagkawala sa panginabuhian. Nagpasabot kuni sa paghinay sa pagkonsumo sa mga serbisyo ug produkto, nga mosangpot usab sa paghinay sa mga negosyo ug kinatibuk-ang ekonomiya. AB

BHB, miresponde sa Covid-19 bisan walay hunong-buto

Ayha pa magdeklara ang rehimeng Duterte og hunong-buto, nagpagawas na og mga direktiba ang Partido Komunista ng Pilipinas (PKP) sa tibuok rebolusyonaryong pwersa nga maglunsad og kampanyang masa aron awragon ang kolektibong aksyon aron komprehensibo ug malukpanong molihok sa hulga sa epidemya sa Covid-19. Ang unilateral nga hunong-buto sa Gubyerno ng Republika ng Pilipinas (GRP) nga gideklara ni Duterte niadtong Marso 18 nga nagsugod niadtong Marso 19 sa gabii ug matapos sa Abril 15. Gikwestyon sa PKP ug sa *negotiating panel* sa National Democratic Front of the Philippines ang tinuod nga laraw sa deklarasyong hunong-buto ni Duterte.

Matud kang Prof. Jose Ma. Sison, *senior consultant* sa NDFP sa panaghisgot pangkalinaw, dili tukma sa panahon, kundi man, dili sinsero ug mini ang deklarasyon ni Duterte. Dugang pa, gideklara kini human nga gipailalum sa rehimen sa *lockdown* ang tibuok Luzon aron tabunan ang kapalpak niini sa pagatubang sa hulga sa pandemyang Covid-19.

May hunong-buto man o wala, andam ang mga Pulang manggugubat sa BHB nga doblehon ang mga paningkamot para maghatag sa katawhan og mga serbisyong sosyal, ekonomiko ug medikal. Hugot kining nakigtinabangay sa mga lokal nga komiteng panglawas sa mga baryo ug komunidad.

Makita pa sa umaabot nga mga adlaw kung mopatigbabaw ba sa iyang unang mando nga maglunsad og todo-gyera aron dugmukon ang BHB ang hunong-buto niini, matud pa sa PKP. Ginaabisuhan niini ang tanang sa yunit sa BHB nga mahimong magmabinantayon sa mga atake sa AFP ug itaho gilayon ang nagatunhay nga mga operasyong kombat sa tagsa-tagsa nilang mga langkob. Magpagula lamang og kaugalingong deklarasyon ang PKP sa hunong-buto kung may igo na kining basihan.

Sa pinakaulahing mga taho, nagapahigayon ang AFP ug PNP sa grabeng operasyong kombat, paniktik, saywar ug pagpanumpo sa Abra, Mt. Province, Quezon, Mindoro, Masbate, Sorsogon, Camarines Sur,

Capiz, Samar, Negros, Bukidnon, South Cotabato, Zamboanga ug uban pang mga prubinsya.

Sa Capiz, gitaho niadtong Marso 18 sa lokal nga kumand sa BHB nga gidugangan og 19 ka sundalo ug CAFGU ang detatsment sa 61st IB sa Barangay Katipunan, Tapaz. Matud sa mga sundalo, kabahin kuno sa Covid-19 ang dugang-pwersa, ug magpabilin sa lugar hangtud Abril 15.

Sa Sorsogon, gipagiya ug gihi-mong takuban sa 31st IB ang mga barangay tanod sa mga komunidad nga sakop sa mga "Community Support Program" sa Barcelona ug Bulusan. Gitaho sa lokal nga yunit sa BHB nga nagauban ang mga sundalo sa pagronda sa mga barangay tanod sa maong mga lugar.

Aduna usay gitaho nga mga operasyong kombat sa mga tropa sa 403rd Brigade sa Bukidnon, lakip ang 8th IB sa Barangay Busdi, Malaybalay City ug sa 1st Special Forces Battalion sa kabukiran sa Kitanglad.

Kaylap usab ang paglapas sa katungod-tawo. Iligal nga giaresto sa mga pwersa sa estado ang lider-Lumad nga si Gloria Tumalon sa Lianga, Surigao del Sur niadtong Marso 20 ug si Camilo Bucoy sa Zamboanga Sibugay.

Ayha ang unilateral nga deklarasyon sa hunong-buto sa GRP, walay puas ang pagpamatay ug pagpangabuso sa AFP ug PNP sa kabanikanhan.

Niadtong Marso 16, gipatay si

Marlon Maldos sa Tagbilaran City, Bohol. Si Maldos ang *artistic director* sa Bol-Anong Artista nga may Diwang Dagohoy (Bansiwig). Nanguna si Maldos sa mga pasundayag nga nagahulagway sa kahimtang ug pakigbisog sa mga kabus nga mag-uuma. Ayha ang pagpatay, subli-subli na siyang nakasinati og *red-tagging* sa mga elemento sa 47th IB.

Sa Lanao del Sur, giaresto sa mga sundalo ug pulis si Teresita Naul, myembro sa Karapatan sa Northern Mindanao niadtong Marso 15 sa lungsod sa Lala. Giatake sa mga elemento sa 4th ID, 2nd Mechanized Infantry Brigade ug mga pulis ang gipuy-an ni Naul. Giaresto siya subay sa gamagamang kasong *kidnapping*, iligal nga detensyon ug *arson*.

Samtang niadtong Pebrero 27, walo ka katutubong T'boli ang gidetine ug pugos nga ginapaangkon nga myembro sa BHB sa mga elemento sa 27th IB sa Lake Sebu, South Cotabato. Gitaho usab sa Bayan-Soccsksargen ang nagapadayon nga presensyang militar sa mga komunidad sa Blaan at T'boli nga nagresulta sa pagpanghasi sa mga katutubong Lumad ug pagatake sa ilang mga panimalay. Dugay na nga target sa San Miguel Corporation ang lugar alang sa proyektong pagmina sa karbon.

Nagtaho usab ang Community Technical College of Southeastern Mindanao, usa ka eskwelahang Lumad sa Maco, Davao de Oro, nga gipatawag sa mga upisyal sa barangay ug militar ang mga ginikanan sa ilang mga estudyante ug pugos

"BHB...", sundi sa panid 7

Hinungdan sa bag-ong mga pandemya:

Kapitalistang pag-uma, pagguba sa kalasangan

Ang sagunson nga pagtumaw sa mga sakit nga bunga sa *coronavirus* ug uban pang *zoonotic* nga sakit (sakit nga mapasa sa hayop ngadto sa tawo) nakasubay sa kapitalistang pagpangawkaw sa yuta, sa pagguba sa mga kalasangan ug sa dinagkung produksyon sa pagkaon sa mga korporasyong agribisnes. Ilalum sa neoliberal nga kahimtang, walay puas ang pagguba niini sa kinaiyahan nga mibunga og kadaut sa panglawas sa mga tawo ug hayop.

Matud sa panukiduki sa mga eksperto sa bayolohiya ug kinaiyahan, ang mga epidemya ug pandemya kinahanglang dili tagdon nga pana-panahon ug himulag sa usa'g usa. Subay sa dugay na nila nga pagsubaybay, ang kapitalistang produksyon sa pagkaon, partikular sa karne, nagabunga og mga sakit

nga paspas nga motakod ug mokaylap gikan sa hayop ngadto sa tawo. Ang mga pagguba usab sa kalasangan miresulta sa pag-ikyas sa mga *pathogen* o mga bakterya, *virus* ug organismo nga nagabunga og sakit ug pagbalhin niini gikan sa hayop sa kalasangan ngadto sa gin-aalimahang mga hayop nga daling

matakdan, ug motakod sa tawo.

Lakip sa mga epidemyang mitumaw sa nangaging duha ka dekada ang lain-laing tipo sa trangkaso nga miapekto sa mga baboy ug manok ug sa lain-laing mga langgam. Aduna usay mga *pathogen* nga naggikan sa mga hayop sa kalasangan sama sa makapatay nga tipo sa *coronavirus* nga SARS-Cov ug MERS-Cov.

Ang mga tipo sa trangkaso nga mitakod sa gialimahang mga baboy naggikan sa mga higanteng babuyan o sa ginatawag nga mga *factory farm* o pabrika sa mga hayop. Dinhi, nag-

"Hinungdan...", sundi sa panid 8

"BHB...", gikan sa panid 6

nga ginapahawa ang ilang mga anak sa eskwelahan.

Sa Cagayan Valley, giokupa sa 17th IB ang mga komunidad sa Sityo Lagom, Barangay Lipatan sukad pa niadtong Pebrero. Nagmuntar ang militar og mga tsekpyont sa mayor nga mga dalan sa komunidad, nagtakda og *curfew* ug giobligang ang mga residente nga mangayo og permiso sa militar sa ilang mga lakaw. Sa taho sa mga residente, dili sila basta-basta na lang makaadto sa ilang mga umahan o sa merkado. Usa ka mag-uuma ang gitutukan og pusil samtang nagakuha og humay nga ipagaling. Bisan ang mga mabdos og tigulang nga mokuha og pensyon ginaharang sa mga sundalo.

Reklamo sa mga residente, nangandam na unta sila aron sa pag-ani apan gibabagan sila sa mga militar. Gitigum sila sa AFP aron hadlukon og akusahang mga tigsuporta sa BHB. Giinteroga, gisubaybayan, ginapangitaan og pusil og pugos sila nga gipasurender isip mga myembro sa BHB. Nagkampo usab ang 17th IB sa mga kabalayan, kapilya og eskwelahang elementarya. Sa maong panahon, ilegal nga giaresto si Fransing Solancho og usa pa ka tigulang nga naglisud na nga makakita og makalakaw. AB

Julius Giron, lider-PKP og 2 pa, gipatay sa Baguio City

GIMASAKER SA GIUSANG pwersa sa militar og pulisya silang Julius Giron (Ka Nars), iyang duktor nga si Ma. Lourdes Dineros Tangco, og kauban sa balay nga si Arvie Alarcon Reyes niadtong Marso 13 sa alas-3 sa kaadlawon sa Barangay Queen of Peace, Baguio City.

Usa ka dakung bakak ang ginapamahayag sa militar nga miisyu lamang sila og *arrest warrant* og nga "nisukol" ang tulo busa sila gipatay. Nagpatambal lamang kanhi si Ka Nars, edad 70, sa iyang mga balatian nga bunga na sa katigulangon.

Usa si Ka Nars sa lig-on nga myembro sa Komite Sentral og sa Kawanihan sa Pulitika (Politburo) sa Partido. Yawe siya sa subling pagtukod sa liderato sa PKP og sa paglunsad sa makasaysayanong kongreso niini niadtong 2016. Usa siya sa magilakong sumbanan sa walay pagduhaduha nga pag-alagad sa katawhan. Gikasubo sa tibuok rebolusyonaryong kalihukan ang iyang pagkamatay. AB

Pangkalibutanong adlaw sa kababayan-an, gidumdum

GIPANGUNAHAN SA GABRIELA ang lihok-protesta niadtong Marso 8 isip pagdumdum sa Pangkalibutanong Adlaw sa Mamumuong Kababayan-an. Unang nagtapok ang liboang kababayan-an og tigsuporta niini sa Liwasang Bonifacio ayha nagmartsa padulong sa Mendiola. Sa rali, gikwestyon sa grupo ang sinseridad sa pagbasura ni Duterte sa Visiting Forces Agreement atubangan sa padayon nga mga pagbansay-militar sa US og Pilipinas sulod sa nasud.

Aduna usay susamang programa sa Laguna, Rizal, Bicol, Bacolod City, Iloilo, Roxas City og General Santos sa parehong adlaw. Ayha niini, nagrali ang kababayan-ang Lumad sa pagpasiugda sa Sabokahan Unity of Lumad Women niadtong Marso 4 sa Freedom Park, Roxas Avenue, Davao City. AB

"Hinungdan..." gikan sa panid 7

dasok ang ginaalimahang mga baboy nga adunay huyang nga resistensya bunga sa dugay na nga paggamit sa mga *antibiotic* ug artipisyal nga ginapadaku aron tubagon ang taas nga pangkalibutanong *demand* alang sa karne. Ang maong kahimtang bulnerable sa pagtumaw, pagsagul-sagol ug paspas nga pagkaylap sa mga mikrobyo. Paspas nga nagakaylap ang sakit gikan sa usa ka *factory farm* ngadto sa uban pa tungod sa sistema sa pagbaligya sa buhi nga hayop ug paspas nga transportasyon niini sa lain-laing lugar.

Usa ka pananglitan sa pandemyang bunga sa kapitalistang produksyon ang *swine flu* o (H1N1)*pdm09* niadtong 2009. Nag-sugod kini sa usa ka "mega-pabrik" sa mga baboy sa Smithfield, usa ka kumpanyang Amerikano, sa Mexico. Ilado ang kumpanya sa paglapas sa mga regulasyon sa kinaiyahan ug pagpasagad sa panglawas sa mga residente sa kasikbit niining mga komunidad. Ginahan-ok sa kumpanya ang tae sa mga baboy niini sa lapad nga luna palibot sa babuyan, nga nagbunga og polusyon ug nahimong hinungdan sa paspas nga pagkaylap sa *swine flu* sa lungsod sa La Guardia kung asa nahimutang ang pabrika. Ginababana nga 60% sa populasyon niini ang naigo sa sakit. Gikan Abril 2009 ngadto sa Abril 2010, mikabat sa 61 ka milyon ang natakdan, 274,000 ang naospital ug 12,500 ang namatay sa US bunga sa (H1N1)*pdm09*. Padayon nga nagatunhay ang maong tipo sa trangkaso sa US hangtud sa kasamtangan.

Ang ingon niining sistema sa dinaghang pag-alima ug pinaspasan nga pagpadaku sa mga baboy maoy bunga sa pag-apas sa mga kapitalistang kumpanya sa pinakadakung bolyum sa maprodyus nga karne gamit ang pinakaubos nga gastos sa produksyon. Ang mega-pabrik sa Smithfield sa Mexico, pananglitan, nagaprodyus sa halos katunga sa milyong baboy kada tuig. Nagasuplay ang kumpanya sa 1/3 sa pangi-

nahanglang karne sa US. Nag-eksport usab kini og giprosesong karne sa Europe.

Ang mga pagkaylap usab sa *coronavirus* ug uban pang *virus* nga gikan sa mga hayop sa kalasangan bunga sa walay pugong nga pagpang-guba sa kalasangan sa dagkung korporasyon aron hatagag dalan ang mga operasyon sa mina, troso ug komersyal nga plantasyon. Nagresulta kini sa pagkabulabog sa balanse sa ekolohiya, paggamay sa tinubdan sa pagkaon sa mga hayop sa kalasangan, pagluya sa ilang mga kalawasan ug resistensya sa dala-dala nila nga mga *pathogen*. Ginapagawas niini ang maong mga *pathogen* sa tae (hugaw), ug mikaylap sa lain pang mga hayop hangtud nga motakod sa tawo. Ginahawan sa maong mga kumpanya bisan ang suok nga bahin sa mga lasang kung asa daghang *pathogen* nga "natipun-og" ug dili makatakod sa lain-laing mga hayop ang nakaikyas ug mitakod sa tawo.

Paspas nga mitakod ang maong mga *pathogen* tali sa mga tawo nga wala pay mga pangbatok (ginatawag nga *antibodies*) para niini.

Usa ka pananglitan ang pipila ka hugna na nga pagkaylap sa Ebola *virus disease* nga ginalambigit sa malukpanong pagkaguba sa kalasangan sa Uganda Congo ug Guinea sa

Africa. Sa Borneo, ang pag-upaw sa mga lasang aron hatagag dalan ang mga plantasyon sa *oil palm* ang nagbunga sa mas taas nga insidente sa *dengue* ug malarya. Niadtong dekada 1990, panahon sa malukpanong paghawan sa kalasangan sa Amazon sa Peru, misaka gikan sa 600 ngadto sa 120,000 ang mga kaso sa malarya sa kasikbit niining mga komunidad. Gihawan ang kalasangan dinhi aron himuong rantsohan sa baka ug mga dalan. Sa usa ka malangkubon nga pagtuon niadtong 2017, napamatud-an ang kalambigitan sa paghawan sa kalasangan sa pagdaghan sa kaso sa malarya sa 67 ka nasud.

Sa pangkinatibuk-an, kapin katunga sa bag-ong mitumaw nga makatakod nga sakit gibunga sa paghawan sa mga kalasangan ug malukpanong pag-uma sa korporasyong agrisines. Naglumbaay ang maong mga korporasyong sa pagpangilog sa mga yuta sa mga mag-uuma ug katutubo sa atrasadong mga nasud aron labaw pang palapdon ang ilang produksyon sa pagkaon ug padak-on ang ilang kita. Nagresulta kini sa pagkadaut dili lang sa katawhan sa maong mga nasud, kundili sa tibuok katawhang apektado sa pagtumaw sa lain-laing bag-ong sakit ug epidemya. AB

Glyphosate, hinungdan sa kanser sa mga maisan sa Capiz

GINAPANGAYO KANHI LANG sa mga mag-uuma sa Capiz nga ibawal ang paggamit sa Round Up Ready nga herbisidyo sa mga maisan. Human kini nga mapamatud-an nga mitagos na ang kemikal nga *glyphosate* sa yuta, katubigan, ug bisan sa kalawasan sa mga residente.

Subay kini sa gilunsad nga panukiduki sa mga siyentista sa Barangay Guinbalian, Maayon, Capiz mahitungod sa epekto sa napulo ka tuig nga paggamit sa Round Up ug GM Corn sa kumpanyang Monsanto.

Sa mga gikuhang sampol sa yuta, tubig, daan ug bag-ong ani nga mais ug ihi sa tulo ka residente, nasuta nga kontaminado kini sa kemikal nga *glyphosate*.

Ang *glyphosate* usa ka kemikal nga nagabungga og kanser. Matud sa mga mag-uuma sa maong barangay, sukad nga magtanum sila og mga *hybrid* nga mais, 16 ka residente na ang adunay kanser. Sa 16, lima na ang namatay. Nakita usab nga taas na ang ihap sa adunay mga sakit sa *kidney*. Ang *glyphosate* ang kasagarang sangkap sa mga *herbicide* (pangpatay sa sagbot sama sa Round Up) ug 70 ka lain pang produkto nga kasagarang ginagamit sa mga humayan, maisan, tubohan, *oil palm*, sagiingan, pinyahan, kapehan ug gomahan. AB

Ka Lori: Ang gugma sa usa ka inahang manggugubat

Inspirasyon ang mga babayeng manggugubat, ilabina ang mga inahan, alang sa kababayan-an nga misukol ug ilingkawas ang kaugalingon. Usa ka pananglitan niini si Ka Lori nga nagsilbing inahan ug kauban sa usa ka yunit sa Bagong Hukbong Bayan sa Bicol.

Sakit mang biyaan ang iyang mga anak, nakahukum nga mosampa sa hukbong bayan si Ka Lori niadtong 2018 sa edad nga 47. Hamtong na ang kadaghanan sa iyang mga anak, bisan og 7-anyos pa lang ang iyang kinamanghuran. Dawat sa iyang mga anak ang iyang desisyon nga tibuok panahon nga magsilbi sa hukbo. Wala sila nabagohan tungod kay kanhi na nga nagasalmot sa mga aktibidad sa komunidad ang ilang inahan isip myembro sa sangay sa Partido sa lokalidad. Ang kagustuhan alang sa usa ka matinabangon nga katilingban alang sa iyang mga anak ug apo ang nagduso kaniya nga mosalmot sa armadong pakigbisog.

"Nakita nako nga kini ang among masaligan. Kini ang gubyrno sa katawhang kabus," matud niya.

Naggikan si Ka Lori sa hut-ong mag-uuma. Nag-unang panginabuhian niya ug sa iyang pamilya ang pagpangopra. Mikita lamang siya og halos P150 sa pagtangtang sa bunot sa usa ka libong lubi, mas ubos sa katunga kumpara sa ginabayad sa mga lalaking magkokopra. Kulang kaayo kini alang sa ilang mga gasto sa pagkaon ug uban pang batakang panginahanglan.

Tungod niini, gikinahanglan niyang magbaligya og mga utanon ug isda sa kasikbit nga mga baryo. Ginapaigoan niya ang gamay kaayo niyang kita sa pinakabatakang panginahanglan sa iyang pamilya. Kulangan pa kini ipangbayad sa mga utang. Halos nag-inusara nga ginabuhi ni Ka Lori ang iyang mga anak tungod sa mga dili pagsinabtanay sa amahan sa iyang mga anak.

Solong gibuhi ni Ka Lori ang iyang pamilya. Nahimo niyang katimbang sa pagpanginabuhian ang iyang mga anak. Lima sa iyang mga anak ang naningpalad sa Maynila, bisan og wala pa sila sa edad aron magtrabaho. Grabe ang kabalaka at kahingawa ni Ka Lori tungod niini.

Sa dihang anaa na siya sa hukbo, gitahasan si Ka Lori sa gimbuhaton sa suplay ug kusina. Daghan na usab siya og lain pang mga katungdanan nga gipapelan sa duha ka tuig nga pagka-Pulang manggugubat. Nakahatag na siya og mga pagtuon, nakapangulo sa mga panagtigum ug matngon nga nagahatag suporta sa mga kauban niya sa yunit.

Nahimong inspirasyon si Ka Lori sa iyang mga anak aron mosampa usab sa BHB. Pipila ka bulan human magpultaym si Ka Lori, misunod dayon ang iyang anak nga si Ka Tom. Gikan si Tom sa Maynila kung asa nagtrabaho siya isip kontraktwal nga mamumuo sa konstruksyon. Sa misunod nga tuig, misampa usab si Ka Ali, nga gikan usab sa pagtrabaho sa babuyan sa Pampanga. Bisana og mag-inahan, naningkamot sila nga batukan ang pyudal nga relasyon.

Lutaw ang kinauban nga pagtagad ni Ka Lori sa iyang mga anak sa pagrespeto niya sa ilang mga desisyon. Bisana og adunay kabalaka, ginasuportahan niya ang duha niya ka anak nga nagapapel sa mga gimbuhatong gisangon kanila. Lakip dinhi ang mga gimbuhatong militar, pagbansay ug gimbuhatong masa sa ubang erya nga layo kaniya.

Labaw sa kapamilya, kauban ang nag-unang pagtagad nila sa usa'g usa ug kaabag sa pagpaku-sog sa hukbong bayan. Dili luwas ang duha sa mga puna sa ilang inahan ug ingonman si Ka Lori gikan sa iyang mga anak. "Yung kultura nga nakuha sa gawas (sa kalihukan), hinay-hinay nga usabon ug mosunod sa mga palisiya sa hukbo," kini ang kanunay niyang tambag sa iyang mga anak. Nagapakita sila og pag-atiman sa usa'g usa sama sa suportang ginahatag sa ubang myembro sa hukbo. Ginaawhag nila ang uban pa nilang kapamilya nga mosampa usab sa hukbong bayan.

Adunay mga higayon nga mingawon si Ka Lori sa mas bata niyang mga anak. Apan bisana og gakaguol sa ingon niining mga higayon, sayod man usab siya nga ginaatiman sila sa mga myembro sa Partido sa ilang lokalidad.

Suportado sa sangay sa Partido ang iyang pamilya. Nakahatag kini og suportang pinansyal alang sa mga galastuhon ug hinanali nga panginahanglan sa mga anak. Ingonman, ginapangandaman ug ginaasikaso sa yunit sa BHB nga iyang gikahilunaan ang pagkontak sa pamilya ug pagbisita kanila. Mensahe ni Ka Lori sa iyang mga anak, "alang kaninyo kining akong gibuhat... alang sa inyong kaugmaon." AB